

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

Egz. Nr 1

**NATARCIE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO
Z POKONANIEM PRZESZKODY WODNEJ**
(Ćwiczenie z aparatem politycznym)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZK. W. W. W. W.
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

29650
29650

REMBERTÓW

CZERWIEC

1965

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

Egz. Nr .....1.

NATARCIE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO
Z POKONANIEM PRZESZKODY WODNEJ
(Ćwiczenie z aparatem politycznym)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZK. W. P. I. G. W.
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

29650

29650

REMBERTÓW

CZERWIEC

1965

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

Ind. prot. 12357.

NATARCIE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO
Z POKONANIEM PRZESZKODY WODNEJ

/ ĆWICZENIE POLITYCZNE /

WARSZAWA - 1965

Ćwiczenie taktyczne z wojskami stanowi doskonałą okazję do sprawdzenia skuteczności form i metod pracy partyjno-politycznej, prowadzonej z żołnierzami w warunkach zbliżonych do współczesnego pola walki. Jednocześnie stawia aparat partyjno-polityczny w skomplikowanej sytuacji bojowej, w czasie której wymagane jest szybkie podejmowanie decyzji, operatywne reagowanie na nastroje żołnierzy i skuteczne podejmowanie przedsięwzięć mających na celu utrzymanie wysokiego stanu moralno-politycznego walczących wojsk.

Niniejsza praca przedstawia zespół przedsięwzięć aparatu politycznego w czasie działań bojowych. Wykorzystując pracę dyplomową kpt. E. PIEROGA na temat: „NATARCIE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO Z POKONANIEM PRZESZKODY WODNEJ NA ŚRODKACH DESANTOWYCH I CZOŁGAMI PO DNIE” - zespół autorski przedstawił działalność aparatu partyjno-politycznego na tle sytuacji taktycznej i działań bojowych 8 pz. Jest to próba opracowania w zarysie całokształtu problematyki działalności partyjno-politycznej w pułku podczas działań bojowych, określenia celów i zadań tej pracy, jej złożoności oraz znaczenia w kształtowaniu wysokich walorów moralno-bojowych żołnierzy.

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mjr Władysław CZECHOWICZ
mjr Stanisław LIS
mjr Roman ŁOS
mjr Jan OLSZEWSKI

S P I S   T R E S C I

1. Zarządzenie organizacyjne Szefa Wydziału Politycznego z załącznikami:
  - skład grupy politycznej i funkcje poszczególnych oficerów w czasie ćwiczeń;
  - plan przygotowania aparatu politycznego do ćwiczenia;
  - wykaz etatowego sprzętu politycznego sekcji politycznej 8 pz.
2. Wytyczne Szefa Wydziału Politycznego dotyczące przygotowania do ćwiczenia 8 pz.
3. Wytyczne Szefa Wydziału Politycznego dla rozjemców.
4. Cele i zagadnienia szkoleniowe.
5. Plan przeprowadzenia ćwiczenia z załącznikiem:
  - wprowadzenie polityczne dla z-cy d-cy 8 pz d/s polit.
6. Założenie cz. I.
7. Wyciąg z Biuletynu Informacyjnego ZP 2 Armii: „O sytuacji politycznej”
8. Wyciąg z komunikatu rozpoznawczego ZP 2 Armii.
9. ~~Skrócone~~ dane polityczno-demograficzne woj. poznańskiego.
10. Niektóre dane o stanie osobowym 8 pz.
11. Wnioski polityczne z-cy d-cy 8 pz d/s politycznych.
12. Założenie cz. II.
13. Przykładowe teksty materiałów propagandowo-agitacyjnych.
14. Mapa sytuacji taktyczno-politycznej.

ZARZĄDZENIE ORGANIZACYJNE NR 06
=====

Gniezno 15.07.1964 r.

t.:przeprowadzenia
icz.taktycznego 8 pz.

W związku z rozkazem organizacyjnym d-cy 3 DZ Nr 05 z dnia...
dotyczącym przeprowadzenia ćwiczenia taktycznego z 8 pz na temat: natarcie
pułku zmechanizowanego z pokonaniem przeszkody wodnej na środkach desanto-
wych i czołgami po dnie

z a r z ą d z a m :

1. W ćwiczeniu zaangażować cały aparat polityczny ćwiczących jednostek oraz część Wydziału Politycznego 3 DZ /wg załącznika nr 1/.
2. Aparat polityczny pododdziałów i środków wzmocnienia, podporządkować na okres ćwiczenia z-cy d-cy 8 pz d/s politycznych.
3. W planowaniu przedsięwzięć na okres przygotowawczy do ćwiczenia opierać się na rozkazie organizacyjnym d-cy 3 DZ Nr 05 oraz moich wytycznych Nr 07 z dnia 15.07.64 r. i innych dokumentach dotyczących ćwiczenia.
4. Przygotowanie aparatu politycznego do ćwiczenia przeprowadzić na podstawie planu Wydziału Politycznego /załącznik nr 2/.
5. Plany pracy politycznej na okres przygotowawczy do ćwiczenia i na czas ćwiczenia opracować w jednostkach i pododdziałach ćwiczących do 1.08.1964r.
6. W okresie ćwiczenia wykorzystać do pracy w warunkach polowych etatowy sprzęt sekcji politycznej /załącznik nr 3/.
7. Z niniejszym zarządzeniem zapoznać zainteresowanych oficerów aparatu politycznego dywizji.

Załączniki:

1. Skład grupy politycznej i funkcje poszczególnych oficerów w czasie ćwiczeń.
2. Plan przygotowania aparatu politycznego do ćwiczenia.
3. Wykaz sprzętu politycznego przeznaczonego do dyspozycji sekcji politycznej 8 pz na okres ćwiczeń.

SZEF WYDZIAŁU POLITYCZNEGO 3 DZ	
Z-ca szefa 3 DZ d/s polityki	Z-ca kierownika ćwiczenia d/s polityki
Z-ca szefa Wydz. Polityki 3 DZ	Główny referent przy sekcji polityki 8 pz
St. Instruktor Org. Part. Wydz. Polityki	Podgłówny referent przy sekcji polityki 8 pz
St. Instruktor Prop. Spec. Wydz. Polityki	Podgłówny referent przy sekcji polityki 8 pz
Instruktor Org. Wydz. Polityki	Osobnik kasański do ustalania rozmiarów powstających w czasie ćwiczeń sekcji
St. korespondent redakcji gazety dywizyjnej	Korespondent wojskowy w 8 pz

Uwagi:

- aparat polityczny 8 pz i pododdziałów pomocniczych w ćwiczeniach występuje w pełnym statowym składzie;
- Z-ca szefa Wydz. Polityki, w dniach 2-26.07.54 w. Miaras udział w pracach zespołu przygotowującego ćwiczenie według kalenderskiego Planu /załącznik nr 2 do rozkazu organizacyjnego nr 08/.

SZEF WYDZIAŁU POLITYCZNEGO 3 DZ

SKŁAD GRUPY POLITYCZNEJ I FUNKCJE
POSZCZEGÓLNYCH OFICERÓW W CZASIE ĆWICZEŃ

=====

p.	Stanowisko służbowe	Funkcja w czasie ćwiczeń
1.	Z-ca d-cy 3 DZ d/s polit.	Z-ca kierownika ćwiczenia d/s polit.
2.	Z-ca szefa Wydz.Polit. 3 DZ	Główny rozjemca przy sekcji polit. 8 pz
3.	St.Instr.Org.Part.Wydz.Polit.	Pom.głównego rozjemcy przy sekcji polit. 8 pz
4.	St.Instr.Prop.Spec.Wydz.Polit.	Pom.głównego rozjemcy przy sekcji polit. 8 pz
5.	Instr.Org.Wydz.Polit.	Członek komisji do ustalania rozmiaru powstałych w czasie ćwiczeń szkód.
6.	St.korespondent redakcji gazety dywizyjnej	Korespondent wojenny w 8 pz

Uwaga:

- aparat polityczny 8 pz i pododdziałów uczestniczących w ćwiczeniach występuje w pełnym etatowym składzie;
- Z-ca Szefa Wydz.Polit. w dniach 2-26.07.64 r. bierze udział w pracach zespołu opracowującego ćwiczenie według Kalendarzowego Planu /załącznik nr 2 do rozkazu organizacyjnego nr 05/.

SZEFE WYDZIAŁU POLITYCZNEGO 3 DZ

P L A N

przygotowania aparatu politycznego do ćwiczenia

nr i kolumna	Zamierzenie	Przedsięwzięcie	Kto bierze udział	Kto pro- wadzi	Miejsce	Uwagi
5.07.	Opracowanie ćwiczenia	wg planu zespołu autorskiego	Z-ca Szefa Wydz.Polit.	Główny autor ćwiczenia	Sztab 3 DZ	
8.64	Przygotowanie ofic.aparatu kierowniczo-rozjemczego do ćwiczenia	Odprawa szkoleniowo-instruktażowa	Wyznaczeni ofic.Wydz.Polit.	D-ca 3 DZ /kier. ćwiczenia/	Sztab 3 DZ	
8.64	"-	Odprawa z wyznaczonymi ofic. Wydz.Polit.	"-	Z-ca d-cy 3 DZ d/s polit.	Sztab 3 DZ	
8.64	Pomoc sekcji polit.w przygot.stanu osobowego pułku do ćwiczenia	Kontrola-pomoc w 8 pz	Aparat polit. 8 pz	St.Instr. Org.Part. St.Instr. Prop.	8 pz	
8.64	Mobilizacja aktyw part. pułku do ćwiczenia	Spotkanie aktyw part. i KMW 8 pz z sekretarzem KP 3 DZ	Aktyw part. 8 pz	Sekretarz KP 3 DZ	Sztab 8 pz	
8.64	Sprawdzenie stanu przygotowania sekcji polit. 8 pz do ćwiczenia	Kontrola Wydz. Polit. w 8 pz	Sekcja polit. 8 pz	Z-ca d-cy 3 DZ d/s polit.	8 pz	

Z-CA SZEFA WYDZIAŁU POLIT. 3 DZ

W Y K A Z

etatowego sprzętu politycznego sekcji politycznej 8 pz

1. Samochód propagandowy "NYSA" z wyposażeniem:
  - aparat filmowo-projekcyjny /komplet/
  - radiowęzeł o mocy 40 Wat /10 głośników, wzmacniacz, mikrofon/
  - magnetofon na sieć elektryczną
  - powielacz spirytusowy
  - maszyna do pisania
  - zestaw filmów i narzędzi

2. Samochód - klub polowy ZIS-151 /z wyposażeniem/
  - dwa namioty, dwa stoły, krzesła, stendy itp.
  - komplet instrumentów muzycznych
  - odbiorniki radiowe
  - telewizor

3. Odbiorniki bateryjno-sieciowe po 1 szt. na kompanię /baterię/.

x x x

WYTYCZNE NR 07/POLIT.

Gniezno 15.07.64r.

t.:przygotowań 8 pz
do ćwiczenia.

Ćwiczenia taktyczne na temat: - "Natarcie pułku zmechanizowanego z pokonaniem przeszkody wodnej na środkach desantowych i czołgami po dnie" stanowi dla całego stanu osobowego 8 pz ważny element w ogólnym podnoszeniu gotowości bojowej pułku. Fakt ten trzeba akcentować w całości kształcie pracy politycznej pułku, szczególną uwagę zwracając na następujące zagadnienia:

1. Niepodległość Polski i całego obozu socjalistycznego wiąże się ściśle z siłą militarną państw - sygnatariuszy Układu Warszawskiego. Im większa będzie siła militarna państw wspólnoty socjalistycznej, tym mniejszą groźbą będzie dla nas stanowił światowy imperializm.
2. Okres przygotowawczy do ćwiczenia wykorzystać w pracy propagandowej do demaskowania zaborczych tendencji światowego imperializmu, a zwłaszcza rewizjonistycznych i odwetowych dążeń zachodnio-niemieckich militarystów i neofaszytów.
3. Przedstawiając rozwój i siłę Polski Ludowej i Jej sił zbrojnych należy akcentować fakt, że dziś nie jesteśmy osamotnieni jak w 1939 r., lecz ~~wraz~~ ~~z~~ ~~nami~~ ~~z~~ ~~nami~~ należymy do wielkiej wspólnoty krajów socjalistycznych, w której przewodzi Związek Radziecki i jego potężne raketowo-jądrowe siły zbrojne.
4. Fakt, że pułk będzie brał udział w działaniach zaczepnych należy wykorzystać do wyjaśnienia całemu stanowi osobowemu polityki naszego państwa. Trzeba akcentować zwłaszcza to, że Polska Ludowa nie ma zamiaru na nikogo napadać, że obce są jej zaborcze i kolonialne tendencje. Nasza partia i rząd

opowiada się za pokojowym współistnieniem państw o różnych systemach społeczno-politycznych. Gdyby jednak imperialiści targnęli się na naszą niepodległość, to nasze siły zbrojne podnoszą nieustannie swój kunszt bojowy po to, aby dać agresorowi należną odprawę, przenosząc na jego terytorium ciężar działań bojowych.

5. W pracy politycznej i wychowawczej z żołnierzami zwrócić szczególną uwagę na przestrzeganie wszelkich przepisów i zarządzeń obowiązujących w warunkach szkolenia na poligonie oraz zasad bezpieczeństwa, tajemnicy wojskowej, stosunku do ludności cywilnej i mienia społecznego itp. Z wyjątkową troską trzeba przygotowywać żołnierzy do prowadzenia działań bojowych w nocy, forsowania przeszkody wodnej, ostrego strzelania oraz do przestrzegania daleko idącej ostrożności podczas pozorowania pola walki.
6. Ćwiczenie wykorzystać do doskonalenia umiejętności i operatywności w pracy aparatu politycznego pułku, zdobywania nowych doświadczeń, ulepszania stylu działania, organizacji przedsięwzięć w trudnych poligonowych warunkach i skomplikowanych sytuacjach bojowych.

SZEF WYDZIAŁU POLITYCZNEGO 3 DZ

.....

WYTYCZNE DLA ROZJEMCÓW

przy aparacie politycznym 8 pz w związku z ćwiczeniem z wojskami n.t. "Natarcie pz z pokonaniem przeszkody wodnej na środkach desantowych i czołgami po dnie".

Przeprowadzone w przeszłości ćwiczenia z wojskami 3 DZ, w tym również z 8 pz, wniosły wiele pozytywnego doświadczenia w zakresie organizacji pracy partyjno-politycznej w działaniach zbliżonych do warunków bojowych. Ćwiczenia te charakteryzowały się znacznym wzrostem umiejętności oficerów politycznych prowadzenia różnorodnej pracy politycznej w skomplikowanych warunkach współczesnego pola walki oraz bardziej celowym niż dotychczas wykorzystywaniem technicznych środków propagandy. Znacznie skuteczniej angażowano do szerokiej pracy z żołnierzami aktyw partyjny i młodzieżowy. Pewne postępy osiągnięto także w dziedzinie konkretności planowania pracy politycznej w działaniach bojowych oraz w skutecznym reagowaniu na częste zmiany sytuacji pola walki.

Dane powyższe potwierdzają konieczność kontynuowania podjętych doświadczeń, doskonalenia nabytych już umiejętności, a także rozsądnego eksperymentowania w zakresie form i metod pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych.

Mimo dotychczasowych osiągnięć, w organizowaniu i prowadzeniu pracy partyjno-politycznej w warunkach polowych, nadal występuje szereg istotnych mankamentów, do których głównie należy zaliczyć :

- niepełną umiejętność wypracowywania właściwej oceny npla, jego działalności w zakresie prób oddziaływania psychologicznego na naszych żołnierzy oraz skutecznego przeciwdziałania tym poczynaniom ;
- niezbyt precyzyjne analizowanie nastrojów i stanu moralno-politycznego składu osobowego w poszczególnych okresach działań bojowych, zbyt wolne, a tym samym nie zawsze skutecznie reagowanie na niekorzystne zjawiska w tym zakresie, szczególnie w rejonach uderzeń jądrowych ;

- trudności w konkretyzacji wniosków politycznych /referatu/ i propozycji przedkładanych dowódcy pułku przed powzięciem przez niego decyzji do działań bojowych, szczególnie w warunkach ograniczonego czasu ;
- nie zawsze trafne i celowe opracowywanie i wykorzystywanie drukowanych materiałów propagandowych w odniesieniu do konkretnych sytuacji stwarzanych w czasie ćwiczeń ;
- braki w dziedzinie umiejętności utrzymywania w czasie działań bojowych bieżącego kontaktu i współdziałania z dowództwem i sztabem pułku ;
- pewne niedopracowania w zakresie spraw związanych ze sprawnym obiegiem informacji politycznej, szczególnie od pododdziałów do sekcji politycznej pułku.

Wymienione zagadnienia winny się stać przedmiotem zainteresowania rozjemców, którzy ponadto zwrócą uwagę na przestrzeganie zasad i obowiązków wynikających z danych zawartych w "Planie przeprowadzenia ćwiczenia".

Obok powyższego, rozjemny powinni skoncentrować szczególną uwagę na następujących sprawach :

- sposobie pracy sekcji politycznej z otrzymanymi dokumentami w rejonie alarmowym /wyjściowym/, takim jak: wyciąg z "Komunikatu rozpoznawczego", wyciąg z "Biuletynu Informacyjnego", "Skrócone dane polityczno-demograficzne z terenów woj.poznańskiego" i in. oraz wykorzystaniu tych materiałów do bieżącej pracy partyjno-politycznej ;
- reagowaniu przez zastępcę dowódcy i sekcję polityczną 8 pz na sytuację w 2/8 pz powstałą w wyniku uderzenia jądrowego /załącznik nr 1 do "Planu przeprowadzenia ćwiczenia"/ ;
- metodach pracy aparatu politycznego po otrzymaniu danych zawartych w "Założeniach" cz.I i II ;

- treści i metodach pracy partyjno-politycznej w pododdziałach podczas dynamiki walki.

Wstępną ocenę pracy partyjno-politycznej prowadzonej w czasie ćwiczeń przez aparat polityczny 8 pz, rozjemcy zreferują mi bezpośrednio po zakończeniu ćwiczenia, a wnioski wynikające z oceny spraw zawartych w niniejszych wytycznych - przedłożą na piśmie do dnia 22 sierpnia br.

SZEF WYDZIAŁU POLITYCZNEGO
3 DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ

OGÓLNE CELE SZKOLENIOWE

1. Doskonalić oficerów sekcji politycznej pułku w zakresie umiejętności analizowania czynników warunkujących zadania i treść pracy partyjno-politycznej w różnych okresach działań bojowych i formułowania na tej podstawie wniosków politycznych dla dowódcy oraz precyzowania, w oparciu o nie, właściwych zadań, metod i form pracy z żołnierzami.
2. Doskonalić oficerów sekcji politycznej pułku w dziedzinie organizacji pracy partyjno-politycznej oraz stosowania różnych form oddziaływania politycznego w czasie nasilonego ruchu wojsk i dynamiki walki, zwłaszcza w zakresie umiejętności wykorzystania drukowanych materiałów propagandowo-agitacyjnych.
3. Uczyć zastępców dowódców pododdziałów d/s politycznych form i metod pracy z aktywnym żołnierskim i wykorzystywania go do prowadzenia systematycznej informacji wśród żołnierzy - w czasie działań bojowych.

ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE

1. Wypracowanie przez sekcję polityczną 8 pz wniosków dla dowódcy przed podjęciem przez niego decyzji oraz form pracy politycznej na tle sytuacji polityczno-militarnej i działań bojowych pułku
- celem szkoleniowym jest tu rozwijanie umiejętności oficerów sekcji politycznej w zakresie analizowania czynników składających się na treść pracy politycznej, precyzowanie na tej podstawie wniosków politycznych dla dowódcy oraz wypracowanie form pracy politycznej z żołnierzami.

2. Organizowanie pracy partyjno-politycznej przez sekcję i oficerów politycznych pododdziałów w okresie wypracowania decyzji do natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu
  - celem szkoleniowym jest: nauczyć oficerów politycznych prawidłowej organizacji pracy politycznej i zasad jej planowania, a także pogłębić umiejętności stosowania przez oficerów politycznych różnorodnych form pracy partyjno-politycznej z żołnierzami, przy szerokim wykorzystaniu do tego celu aktywu żołnierskiego, szczególnie w zakresie umiejętności przygotowania sprzętu i zachowania się w czasie pokonania przeszkody wodnej.

3. Organizacja i prowadzenie pracy partyjno-politycznej przez oficerów politycznych pułku w czasie dynamiki walki, forsowania przeszkody wodnej na środkach desantowych i czołgami po dnie oraz wykonania zadania bliższego pułku
  - cel szkoleniowy: doskonalenie oficerów politycznych sekcji i pododdziałów w szybkim reagowaniu na rozwój wydarzeń, a zwłaszcza w umiejętnym i szerokim zastosowaniu drukowanych materiałów propagandowo-agitacyjnych.

4. Organizacja i prowadzenie pracy partyjno-politycznej przez sekcję i zastępców dowódców pododdziałów d/s politycznych w zakresie przełamania kolejnej rubieży obronnej npla oraz przejścia pułku do pościgu
  - cel szkoleniowy: sprawdzenie celowości podejmowanych przedsięwzięć part.-politycznych w okresie dynamiki walki i przejścia do pościgu oraz pogłębienie umiejętności działania politycznego w warunkach intensywnego działania i ruchu wojsk.

.....
dnia ..... 1965 r.

P L A N
przeprowadzenia ćwiczenia z aparatem politycznym 8 pz w ramach ćwiczenia
z wojskami na temat: "Natarcie pz z pokonaniem przeszkody wodnej na
środkach desantowych i czołgami po dnie"

Czas operacyjny	Zagadnienia szkoleniowe ćwiczenia z aparatem politycznym	Przebieg działań bojowych		Czynności ćwiczącego sztabu	Czynności ćwiczącego aparatu politycznego	Czynności rozjemców przy aparacie politycznym
		npla	wojsk własnych			
1	2	3	4	5	6	7
22.30 18.8.- -5.00 19.8.	-Kontrola przygotowania aparatu politycznego do ćwiczenia	I etap: "Organizacja i przygotowanie natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej. Czas: 22.30 18.8 - 8.00 19.8			-Sekcja polityczna wychodzi wraz z pułkiem do rejonu alarmowego, nawiązuje łączność z aparatem politycznym przydzielonych jednostek, utrzymuje kontakt z oficerem operacyjnym pułku, sprawdza wykonanie nakazanych czynności, studiuje rejon działań, nanosi sytuację na mapę, studiuje dokumenty. -Z-cy d-ców pododdziałów organizują pracę profilaktyczno-mobilizującą wśród żołnierzy -Z-ca d-cy pułku o godz. 5.00 19.8. składa meldunek z-cy d-cy 3 DZ o gotowości aparatu politycznego do ćwiczenia.	Rozjemcy sprawdzają: -znajomość przez sekcję polityczną charakteru ćwiczeń i rejonu działań bojowych -stan przygotowania do pracy technicznych środków propagandy -zakres przedsięwzięć profilaktyczno-zabezpieczających -znajomość dokumentów taktyczno-politycznych związanych z ćwiczeniem -Szef Wydz. Polit. przyjmuje meldunek od z-cy d-cy 8 pz o gotowości aparatu polit. do ćwiczenia.
5.00 19.8.- 6.00 19.8.	Wypracowanie przez sekcję polityczną wniosków dla d-cy przed podjęciem decyzji oraz zadań i form pracy part-polit. na tle zaistniałej sytuacji i otrzymanych zadań.	Położenie wojsk własnych i npla jak mapa "Zarysu dynamiki walki		-D-ca otrzymuje zadanie bojowe, ogłasza zamiar, wydaje krótkie wytyczne -Szef sztabu wydaje zarządzenia do rozpoczęcia marszu -Sztab przygotowuje dane do decyzji i opracowuje niezbędne dokumenty	Sekcja polityczna: -zapoznaje się z zadaniem bojowym i otrzymanymi dokumentami -z-ca d-cy pułku d/s polit. bierze udział w ogłoszeniu zamiaru przez d-cę -uzupełnia plan przedsięwzięć -przeprowadza czynności organizacyjno-polityczne -opracowuje i przedstawia wnioski polityczne dla d-cy -prowadzi pracę polityczną z wcielonymi na uzupełnienie żołnierzami rezerwy -z-cy d-ców pododdziałów organizują pracę polityczną z żołnierzami	Rozjemcy sprawdzają: -organizację pracy sekcji politycznej po otrzymaniu zadania bojowego i dokumentów wprowadzających -stan przedsięwzięć zawartych w planie pracy politycznej i ich celowość -rzeczowość opracowanych przez sekcję polit. wniosków dla d-cy przed podjęciem decyzji -organizację pracy i celowość przedsięwzięć z-ców d-ców pododdziałów d/s polit.
6.00 19.8.- 7.30 19.8.	Organizacja i prowadzenie pracy polit. przez sekcję polityczną i z-ców d-ców pododdziałów w okresie wykonywania marszu przez 8 pz	-prowadzi działania opóźniające -wykonuje kontratak na skrzydło 3 DZ	-pułk wykonuje marsz w kierunku rubieży wejścia do walki	-D-ca przedstawia decyzję do zatwierdzenia oraz zadania dla batalionów -sztab opracowuje niezbędną dokumentację, wysyła wstępne zarządzenia do pododdziałów	Sekcja polityczna: -rozmieści oficerów i środki audiodźwiękowe do prowadzenia pracy propagandowej w pododdziałach na trasie przemarszu -rozkolportuje drukowane środki propagandowe w pododdziałach -opracowuje i kolportuje aktualne, wynikające z zadań i charakteru	Rozjemcy sprawdzają: -sposób rozstawienia oficerów sekcji i środków audiodźwiękowych w pododdziałach -treść propagandy audiodźwiękowej i opracowanych ulotek, błyskawic, ich celowość i wykorzystanie

1	2	3	4	5	6	7
					DZIAŁAń ulotki i błyskawice - prowadzi pracę polityczną wokół apelu d-cy 8 pz - zbiera dane o nastrojach i postawach żołnierzy w czasie marszu - utrzymuje kontakt ze sztabem i w miarę potrzeby uczestniczy w jego przedsięwzięciach - oficerowie wraz ze środkami audiodźwiękowymi rozwijają odpowiednią pracę propagandową w pododdziałach	tanie na trasie przemarszu - sprawność i operatywność w poznawaniu nastrojów i postaw żołnierzy - kontakt sekcji ze sztabem pułku i współdziałanie w jego działalności - umiejętne wykorzystanie przez sekcję polityczną aktywu partyjnego i KMW - zakres i skuteczność pracy z-ców d-ców pododdziałów z aktywem żołnierskim - formy i skuteczność pracy aktywu żołnierskiego z ulotką, błyskawicą, gazetą - wśród żołnierzy
7.30 19.8. 8.00 19.8.	Organizacja i prowadzenie pracy politycznej przez sekcję polit. i z-ców d-ców pododdziałów do spraw polit. w okresie podejścia do przeszkody wodnej i przygotowywanie środków do forsowania.	Pododdziały npla i jego artyleria zmasowanym ogniem usiłują nie dopuścić wschodnich do rzeki. Bmar npla wykonuje uderzenia na odwody nacierających, jego lotnictwo prowadzi rozpoznanie. Położenie wojsk jak mapa.	Bataliony 8 pz podchodzą do przeszkody wodnej i przygotowują sprzęt do forsowania. Artyleria zajmuje SO art. jest w gotowości do wykonania uderzenia na punkty oporu npla za rzeką.	D-ca pułku poleca podać sygnał do wykonania przez art. 3 DZ uderzeń jądrowych, następnie podaje rozkaz do forsowania /wszystko to odbywa się w ruchu, bez zatrzymywania pododdziałów/. - sztab zbiera dane o sile i położeniu npla za rzeką, - kontroluje przygot. pododdziałów do forsowania.	Sekcja polityczna: - kolportuje ulotki związane z forsowaniem warunkami bezpieczeństwa pracy pokonywaniu rzeki itp., - rozmieszcza środki audiodźwiękowe w rejonach umożliwiających odpowiednią pracę w czasie forsowania, - udziela pomocy organom tyłowym w sprawnym zaopatrywaniu wojsk oraz dokonuje analizy wpływu warunków bytowych na kształtowanie nastrojów politycznych wśród żołnierzy, - prowadzi rozmowy z żołnierzami i pracę agitacyjną w pododdziałach, - wydaje ulotki i błyskawice o żołnierzach wyróżniających się w czasie dotychczasowych działań, - zbiera dane o nastrojach żołnierzy, - prowadzi odpowiednią pracę polityczną w rejonie hermetyzacji czołgów.	Rozjemcy sprawdzają: - operatywność sekcji politycznej w pracy na podejściach do przeszkody wodnej i w okresie przygotowania pododdziałów do forsowania - treść i celowość przedsięwzięć, ulotek, propagandy audiodźwiękowej - formy pracy z aktywem żołnierskim - formy popularyzacji przodujących żołnierzy i ich postawy w czasie wykonywania zadań - treść i skuteczność pracy politycznej z załogami czołgów
8.00 19.8 10.40 19.8	Organizacja pracy w warunkach dwustronnego użycia bmar: - formy i metody pracy w pododdziałach obezwładnionych bmar - organizacja i prowadzenie pracy politycznej w czasie forsowania, w rejonie opanowanym na zach. brzegu Warty i w czasie rozwijania powodzenia w głąb obrony npla	Pododdziały 1DZ npla bronią się za rzeką, bzmot wykonuje kontratak na prawe skrzydło pododdziałów "zachodnich" które opanowały rejon na zach. brzegu Warty. Artyleria prowadzi ogień na prawo.	Pierwszy rzut pułku forsuje rzekę, prowadzi walkę o utrzymanie opanowanego rejonu, a następnie rozwija powodzenie w głąb obrony npla. 2/8 pz - obezwładniony bmar w czasie forsowania nie jest w stanie kontynuować natarcia. Rozbite: 3 kcz i 3 kpz	D-ca pułku znajduje się na SD w rejonie STARCZANO- WO/3232/, skąd kieruje forsowaniem i walką na zach. brzegu rzeki. - sztab kieruje przeprawą pozostałych sił pułku, zbiera dane o nplu, oblicza straty własne, organizuje likwidację skutków uderzeń bmar, przeprowadza kalkulację odtworzenia zniszczonych środków. przepr. na kier. 2/8 pz	Sekcja polityczna: - organizuje pracę polityczną w rejonie SO artylerii, która ogniem zabezpiecza forsowanie - z-ca d-cy pułku kieruje wyznaczonych oficerów sekcji do pododdziałów obezwładnionych bmar celem udzielenia pomocy w szybkim odtworzeniu zdolności bojowej porażonych pododdziałów - udziela pomocy w sprawnym działaniu środków medyczno-sanitarnych i aparatu zaopatrzenia - przy pomocy środków drukowanych i audiodźwiękowych kolportuje dane o uderzeniach bmar 3 DZ na pododdziały npla i skutkach tych uderzeń - w pracy propagandowej wykorzystuje zeznania jeńców oraz wiadomości od cywilnej ludności o zbrodniach dokonanych przez npla na okupowanych terenach - współuczestniczy w organizacji uroczystego grzebania poległych i nawią-	Rozjemcy sprawdzają: - znajomość przez sekcję polityczną aktualnej sytuacji bojowej - sposób i celowość rozstawienia oficerów i środków propagandowych sekcji politycznej - formy pracy, ich treść, celowość i skuteczność w okresie forsowania i rozwijania powodzenia - sprawność wymiany informacji między sekcją polityczną i pododdziałami - zakres współdziałania sekcji ze sztabem pułku w zakresie likwidacji skutków uderzeń bmar - treść i formy pracy oficerów sekcji w rejonach pododdziałów obezwładnionych przez npla bmar - formy zbierania danych o nastrojach, analizowanie sytuacji moralno-politycznej i psychicznej w pododdziałach, wypracowywanie odpowiednich wniosków i przedstawianie ich d-cy pułku
II ETAP: "Ogniove zabezpieczenie forsowania, forsowanie przeszkody wodnej i atak, wykonanie przez pułk zadania bliższego						

1	2	3	4	5	6	7
					<p>zuje kontakt z ich rodzinami</p> <ul style="list-style-type: none"> - z-cy d-ców pododdziałów biorą udział w walce swych pododdziałów, mobilizują żołnierzy do walki, roztaczają opiekę nad rannymi, udzielają pomocy w zapatrzeniu walczących wojsk - uczestniczy w przedsięwzięciach organizowanych przez sztab i utrzymuje ścisły kontakt z oficerem operacyjnym pułku - składa meldunek Szefowi Wydz. Polit. o zaistniałej sytuacji i podjętych przedsięwzięciach 	<p><u>WAGA:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - po wykonaniu przez npla uderzenia bmar na 2/8 pz zapoznać z-cę d-cy 8 pz do spraw politycznych z wprowadzeniem politycznym o nastrojach i postawie żołnierzy/załącznik nr1/
10.40 19.8. 11.20 19.8.	Organizacja i prowadzenie pracy politycznej w warunkach przygotowywania batalionów do odparcia kontrataku npla i w czasie rozwijania powodzenia /pościgu/.	~~XXXXX~~ Po niepowodzeniu kontr-atak odwodów 1 BZ powstrzymuje natarcie 8 pz na dalszych rubieżach. Jednocześnie odwody 1 DZ likwidują skutki uderzeń bmar, a następnie wykonują kontratak w celu odtworzenia obrony.	1/8 pz i 2/8 pz po odparciu kontr-atak 1 BZ rozwija powodzenie. 3/8 pz wchodzi do walki na prawym skrzydle pułku. Lotnictwo i pododdziały rozpoznawcze sygnalizują wychodzenie kontr-atak odwodów dywizyjnych npla.	D-ca pułku i sztab wypracowują decyzję do odparcia kontr-atak odwodów dywizyjnych npla. W zaistniałej sytuacji d-ca powinien zdecydować: <ul style="list-style-type: none"> - 1/8 pz wiąże kontratak od czoła - 2/8 pz uderza w skrzydło sił kontratakujących - 3/8 pz ściga npla w nakanym kierunku, nie pozwalając mu bronić kolejnych rubieży. 	<p><u>Sekcja polityczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Analizuje powstałą sytuację bojową i wyciąga wnioski do pracy politycznej oraz uaktualnia plan przedsięwzięć. - Dokonuje podziału oficerów i środków do pododdziałów zgodnie z nowymi potrzebami. w/ - Główny wysiłek pracy propagandowo-agitacyjnej koncentruje na wytworzeniu ducha odwagi i nieustraszoneści wśród żołnierzy przygotowujących się do odparcia kontrataku odwodów dywizyjnych npla. - Przy pomocy środków audiodźwiękowych i drukowanych informuje żołnierzy o faktach paniki, rozprężenia i dezercji w pododdziałach npla. - Popularyzuje przykłady męstwa i sukcesów bojowych żołnierzy 8 pz. - Współuczestniczy w przedsięwzięciach sztabu. - Z-cy d-ców pododdziałów osobistym przykładem i odpowiednią argumentacją polityczną zagrzewają żołnierzy do walki. 	<p><u>Rozjemcy sprawdzają:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Operatywność i celowość sekcji politycznej w pracy w czasie przygotowań kontrataku npla. - Efektywność wykorzystania środków audiodźwiękowych, drukowanych i innych w czasie dynamiki walki. - Umiejętność wykorzystywania w pracy agitacyjno-propagandowej relacji jeńców i innych danych o negatywnych zjawiskach w pododdziałach npla. - Umiejętność kształtowania wysokich walorów moralno-bojowych wśród całego stanu osobowego 8 pz.
11.20 19.8. 13.00 19.8.	Organizacja i prowadzenie pracy part.-polit. w czasie pościgu i wypracowywania przez d-cę pułku decyzji do wykonywania zadania bliższego.	Rozbite pododdziały 1 DZ wycofują się na zachodni brzeg rzeki Sama i przystępują do organizowania doraźnej obrony.	Bataliony 8 pz wykonują pościg w ogólnym kierunku SŁAWIENKO /3716/ pln OSTROG /3098/.	D-ca pułku wypracowuje decyzję do dalszych działań. Jej myślą przewodnią jest: <ul style="list-style-type: none"> - nie pozwolić oderwać się pododdziałom npla od pierwszorzutowych baonów, utrudnić zorganizowanie obrony na rzece Sama, zwiększyć tempo natarcia, odtworzyć z części sił pułku odwód i zameldować o wykonaniu zadania bliższego 	<p><u>Sekcja polityczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje powodzenie pułku do rozwinięcia szerokiej pracy propagandowo-agitacyjnej zmierzającej do mobilizacji żołnierzy do dalszych działań - opracowuje i kolportuje ulotki i błyskawice popularyzujące przykłady odwagi, męstwa i ofiarności w boju - przy pomocy środków audiodźwiękowych wyjaśnia powstałą sytuację, wykazując, że dalsze zadanie będzie tym łatwiejsze, im skuteczniej 8 pz będzie ścigał npla i im bardziej utrudni mu zorganizowanie doraźnej obrony na rzece Sama. - działanie pułku w pobliżu Poznania, Gniezna i Biskupina wykorzystuje do rozwijania pracy propagandowej wokół nierozzerwalnej więzi Wielkopolski i Ziemi Zachodnich z Macierzą, - współuczestniczy w przedsięwzięciach sztabu pułku, 	<p><u>Rozjemcy sprawdzają:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - umiejętność dostosowywania w pracy agitacyjno-propagandowej do wytworzonej sytuacji bojowej, - operatywność pracy w czasie pościgu, - formę i jakość opracowywanych materiałów propagandowych, - umiejętność wychwytywania akcentów politycznych z zeznań jeńców i relacji ludności cywilnej, - operatywność w kierowaniu pracą z-ców d-ców pododdziałów i zbieraniu danych o nastrojach, - umiejętność analizowania sytuacji bojowej i wyciągania wniosków do dalszej pracy politycznej.

1	2	3	4	5	6	7
				sztab pułku organizuje rozpoznanie opracowuje meldunek o położeniu wojsk i przygotowuje się do dalszych działań.	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje meldunek dla z-cy d-cy 3 DZ d/s polit. o stanie moralno-politycznym żołnierzy pułku, - przygotowuje się do wykonywania dalszych zadań. 	
<u>III ETAP: "Przełamanie kolejnej rubieży obronnej npla i wykonanie zadania następnego"</u>						
13.00 19.8. 14.00 19.8.	Organizacja i prowadzenie pracy part.-polit. podczas działań w głębi obrony npla i w czasie przełamania kolejnej rubieży obronnej.	1 DZ częścią sił prowadzi działania nie opóźniające, a pozostałymi siłami organizuje obronę na zachodnim brzegu rzeki Sama. Szczególnie umacnia punkty oporu w rejonie: Szamotuły /3707/ Przyborowo /2606/, Nowa Wieś /2107/. D-ca 1 DZ zamierza powstrzymać natarcie 8 pz na rzece, a następnie przejść do natarcia i dojść do Warty.	Pododdziały 8 pz prowadzą pościg za npla. 3/8 pz zdołał uchwycić przyczółek na rzece Sama. 2/8 pz został zatrzymany ogniem nad rzeką Sama. 1/8 pz likwiduje okrążonego npla w rejonie Górna /3116/ i przystępuje do kontynuowania pościgu.	D-ca pułku wspólnie z oficerami sztabu wypracowuje decyzję do przełamania kolejnej rubieży obronnej npla. <ul style="list-style-type: none"> - Sztab wydaje wstępne zarządzenia batalionom, - po zatwierdzeniu decyzji d-ca i sztab przystępują do realizacji zadań. 	<u>Sekcja polityczna:</u> <ul style="list-style-type: none"> - poznaje nastroje wśród żołnierzy działających w głębi obrony npla, - popularyzuje sukcesy bojowe 3/8 pz, który zdołał uchwycić przyczółek i 1/8 pz, który skutecznie okrążył i zlikwidował npla M.Górna, - zapoznaje żołnierzy z przedsięwzięciami npla organizującego doraźną obronę na rzece Sama, wykorzystując ten fakt do potęgowania ducha bojowego całego stanu osobowego pułku, - przy pomocy środków audiodźwiękowych zapobiega demobilizacji już odniesionymi sukcesami i przestrzega przed czekającymi trudnościami, - odtwarzając z taśmy magnetofonowej wypowiedzi ludności cywilnej popularyzuje serdeczny stosunek tej ludności do żołnierzy. 	<u>Rozjemcy sprawdzają:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Wpływ dotychczasowego przebiegu ćwiczenia na wzrost operatywności w pracy aparatu politycznego, - umiejętność korelowania działań bojowych z przedsięwzięciami w pracy partyjno-politycznej, - efekty pracy propagandowo-agitacyjnej mającej na celu mobilizację żołnierzy do dalszych działań, - formę i jakość przedsięwzięć audiodźwiękowych, - sposoby i formy współuczestniczenia sekcji politycznej w przedsięwzięciach realizowanych przez sztab 8 pz.
14.00 19.8. 15.00 19.8.	Organizacja i prowadzenie pracy partyjno-polit. po przełamaniu doraźnie zorganizowanej obrony npla i w czasie pościgu.	Rozbite nad rzeką Sama pododdziały 1 DZ wycofują się na Zachód.	Pododdziały 8 pz przełamują doraźnie zorganizowaną obronę npla na rzece Sama i przechodzą do pościgu.	D-ca i sztab kierują walką nad rzeką Sama, a potem - działaniami pościgowymi oraz składają meldunek d-cy 3 DZ o pomyślnym realizowaniu zadania.	<u>Sekcja polityczna:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Przy pomocy różnych środków i form propagandowych popularyzuje osiągnięcia bojowe żołnierzy, - informuje żołnierzy o sytuacji politycznej w kraju i w pasie działania dywizji, - główny wysiłek pracy agitacyjno-propagandowej koncentruje na mobilizowaniu żołnierzy, na których znać już oznaki zmęczenia - do ofiarnego wykonywania zadań bojowych. 	<u>Rozjemcy sprawdzają:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Operatywność sekcji politycznej w pracy z żołnierzami, którzy wykazują znaczne wyczerpanie fizyczne, - umiejętność szybkiego i skutecznego reagowania politycznego na przejawy nieodpowiedniego stosunku do ludności cywilnej i mienia społecznego.
o godz. 15.00 19.8.	Organizacja i prowadzenie pracy part.polit. w czasie przemarszu do rejonu ześrodkowania i w tym rejonie.		Po zakończeniu ćwiczenia 8 pz przegrupowuje się do rejonu pól Pniowy, uzupełnia paliwo i inne materiały oraz przygotowuje sprzęt do przemarszu w kierunku garnizonu.	D-ca 8 pz wydaje zarządzenia dot. przegrupowania i przygotowania ludzi i sprzętu do powrotu, a następnie z wyznaczonymi oficerami udaje się na odprawę do d-cy 3 DZ. Pozostała część sztabu kieruje przegrupowaniem i pracą w rejonie ześrodkowania.	<u>Sekcja polityczna:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Przy pomocy środków audiodźwiękowych i materiałów drukowanych prowadzi pracę propagandową zapobiegającą przejawom demobilizacji, rozluźnienia dyscypliny, braku poszanowania mienia społecznego itp., - wszystkimi dostępnymi środkami popularyzuje osiągnięcia żołnierzy pułku w czasie ćwiczenia, - organizuje uroczyste gawędy, ogniska i apele, w czasie których wyróżniającym się żołnierzom wręcza nagrody, legitymacje partyjne i KMW, odznaki "Wzorowy Żołnierz" itp., - organizuje rozrywki kulturalne i przygotowuje materiały do kroniki pułkowej. 	<u>Rozjemcy sprawdzają:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Umiejętność sekcji politycznej w zapobieganiu przejawom rozprężenia i demobilizacji po zakończeniu ćwiczenia, - treść, formy i celowość przedsięwzięć partyjno-politycznych zmierzających do zdyskontowania dorobku ćwiczenia, - operatywność pracy z żołnierzami w rejonie ześrodkowania.

Załącznik nr 1
do "Planu przeprowadzenia
ćwiczenia".

WPROWADZENIE POLITYCZNE

DLA Z-CY D-CY 8 pz D/S POLIT.

Na kierunku forsowania 2/8 pz nieprzyjaciel wykonał uderzenie jądrowe, w wyniku czego nastąpiło częściowe zniszczenie ~~punktu~~ ^{punktu} przeprawy i znajdujących się tam środków przewoźnych. Bezpośrednio pod uderzeniem jądrowym znalazła się również część sił 3 kcz i 3 kpzmot. Prawdopodobnie uległo także zniszczeniu SD batalionu i sparaliżowany został system dowodzenia pododdziałami. D-ca pułku od pewnego czasu nie ma łączności z 2/8 pz.

Uderzenie jądrowe nieprzyjaciela spowodowało w porażonych pododdziałach znaczne straty w ludziach i sprzęcie. Ponadto u pozostałych żołnierzy, którzy pierwszy raz w życiu znaleźli się w rejonie wybuchu jądrowego - wywołało objawy paniki, strachu, a nawet nerwowego szoku. Tuż po wybuchu kilku żołnierzy z 3 kpzmot. porzuciło broń, uciekło do pobliskiego lasu i dotąd nie powróciło do pododdziału. Kilku innych, których oślepił na dłuższą chwilę błysk wybuchu - opanował jakiś nerwowy obłąd.

Oficerowie i nieliczne grono najodważniejszych i najbardziej nerwowo odpornych żołnierzy próbowali opanować sytuację. Ich wysiłki nie dały jednak pożądanego rezultatu. Wśród poległych i rannych, którym udziela się doraźnej pomocy medycznej - wywołuje wśród żołnierzy ogólne przygnębienie i niechęć do walki. O kontynuowaniu forsowania na razie nie ma mowy.

.....

Wręczyć ćwiczącym po osiągnięciu rejonu alarmowego.

Z A Ł O Ż E N I E C Z. I

A. SYTUACJA TAKTYCZNA

do ćwiczenia z wojskami i pozorowanym nieprzyjacielem na temat: „Natarcie pułku zmechanizowanego z forsowaniem przeszkody wodnej na środkach desantowych i czołgami po dnie”.

M a p a : 1:50.000

N-33-117 ABCD	N-33-129 ABCD
N-33-118 ABCD	N-33-130 ABCD
N-33-119 ABCD	N-33-131 ABCD
N-33-120 AC	N-33-132 AC

1. W ślad za zmasowanymi uderzeniami jądrowymi wojska „Zachodnich” przekroczyły granicę państwową, rozwijając ogólne natarcie w głąb terytorium Polski. Na kierunku PIŁA-STRZELNO prowadził działania zaczepne 1 KA-NRF. Jego pierwszorzutowe związki taktyczne przekroczyły WARTĘ i rozwijały powodzenie w kierunku południowo-wschodnim.
2. Wojska „Wschodnich” wykonując odwetowe uderzenia jądrowe na ośrodki polityczne, administracyjne i gospodarcze koalicji zachodniej oraz na związki operacyjne i obiekty wojskowe „Zachodnich”- sparaliżowały funkcjonowanie całego zaplecza nieprzyjaciela oraz powstrzymały ogólne natarcie jego związków operacyjnych. Jednocześnie, wprowadzając do walki świeże siły - przeszły do ogólnego przeciwuderzenia. Wprowadzona na kierunek działań 1 KA/NRF/ - 2 Armia „Wschodnich” /3,7,12 DZ i 5 DPanc/ - powstrzymała natarcie wojsk nieprzyjacielskich, a zadając im znaczne straty uderzeniami bmar - sama przeszła do działań zaczepnych, rozwijając powodzenie na ogólnym kierunku INOWROCŁAW-GNIEZNO-POZNAŃ i do godzin rannych 19.8. czołowymi związkami taktycznymi wyszła na rubież: KOCYNIA/7666/, KŁECKO /3864/, MIŁOSŁAW/8870/.
3. 3 DZ /7,8,9 pz,3 pcz/ wprowadzona do walki o świcie 19.8. kontynuuje działania zaczepne i rozbijając pierwszorzutowe oddziały 1 DZ npla /1KA/ o godz. 4.40 19.8. walczyła na rubieży:

MIESCISKO /5056/, OLEKSZYN /3458/, POBIEDZISKA /1854/ - skąd rozwija powodzenie w ogólnym kierunku : KŁECKO /3864/, BIEDRUSKO /2432/, PNIEWY /8284/.

4. 8 pz, będący w drugim rzucie 3 DZ, osiągnął rejon lasów na półn-wschód od m. GNIEZNO.
5. Pozostałe dane - jak „Założenie taktyczne” cz.1 i mapa: „Położenie wojsk własnych i wiadomości o nplu na 4.40 19.8.”

B. SYTUACJA POLITYCZNA

1. Wywołana przez agresywne siły zachodniego imperializmu wojna światowa spotkała się z ogólnym potępieniem światowej opinii publicznej. Wszystkie kraje neutralne złożyły w ONZ oświadczenia, że nie będą pomagać żadnej z walczących stron. Ponadto Szwecja zerwała z NRF wszystkie umowy handlowe, m.in. dotyczące dostaw do NRF wysokogatunkowej stali, urządzeń precyzyjnych i drewna. Kraje Ameryki Łacińskiej wstrzymały dostawy artykułów żywnościowych do USA i Wielkiej Brytanii. Szwajcaria zagroziła zamrożeniem kapitałów bankowych. Zdecydowanie antywojenną i antyimperialistyczną postawę zajęły narody i rządy krajów nowo-wyzwolonych Afryki i Azji oraz kraje kolonialne. M.in. Rodezja wstrzymała transport miedzi do USA. W Kongo /Leopoldville/ - - robotnicy zakładów w Chinkolobwe zatopili kopalnię uranu dostarczającą dotychczas surowiec do USA, z którego produkowano bomby atomowe. Indonezja zablokowała dostawy cyny i innych metali kolorowych do Wielkiej Brytanii. We wszystkich stolicach nowo-wyzwolonych krajów Azji i Afryki odbyły się potężne wiece antywojenne.
2. Wywołane uderzeniami jądrowymi przejawy paniki w naszym kraju zostały już opanowane. Nieuszkodzone zakłady podjęły normalną produkcję, sprawnie funkcjonuje administracja, przezwyciężono chwilowe trudności w zaopatrzeniu ludności. Jednocześnie przystąpiono w sposób zorganizowany i planowy do usuwania zniszczeń, a ludzi rannych w czasie uderzeń jądrowych otoczono troskliwą opieką lekarską. Obecnie kończy się proces przestawiania całego życia gospodarczego naszego kraju na tory wojenne.
3. Wojska „Wschodnich”, na całej szerokości frontu przeszły do zdecydowanego przeciwuderzenia. Agresor wyparty został już z terenów Węgier i Czechosłowacji. Wojska radzieckie rozwijają po-

myślnie działania zaczepne na terenach Turcji i Afganistanu.

4. 2 A „Wschodnich” kontynuuje natarcie - rozbija wojska nieprzyjaciela na kolejnych doraźnie zorganizowanych rubieżach obrony. W czasie działań bojowych wzięto do niewoli wielu jeńców. Przy schwytanych oficerach ze sztabów związków taktycznych nieprzyjaciela znaleziono mapy, na których granice państwa niemieckiego obejmują wielki obszar całej zachodniej i północnej Polski. Do „Wielkiej Rzeszy” włączono między innymi cały polski Śląsk, Wielkopolskę, województwo gdańskie oraz Warmię i Mazury.

Na terenach okupowanych przez kilka dni przez wojska NRF dokonywano masowych egzekucji na działac^{szach} partyjnych i gospodarczych. Szczególnie krwawe pacyfikacje przeprowadzono w Poznaniu, Gnieźnie, Szamotułach, Pile oraz Stargardzie Szczecińskim, Zielonej Górze i Szczecinie. Do organizowania administracji niemieckiej na okupowanych terenach zaangażowano głównie aktywistów z różnych ziomkostw działających od czasu zakończenia II wojny światowej na terenach NRF.

5. Pierwszorzutowe pułki 3 DZ /7 pz i 3 pcz/ pomyślnie rozwijają działania zaczepne. Żołnierze wyzbyli się już lęku towarzyszącego pierwszemu starciu z wrogiem i ofiarnie wykonują zadania bojowe. Cechuje ich zdyscyplinowanie, umiejętne posługiwanie się sprzętem bojowym i ogólne zrozumienie sprawy, o którą walczą.

W godzinach rannych 19.8. pododdziały 3 pcz, współdziałając z 12 pcz /12 DZ/ zakończyły likwidację okrążonego npla w m. Gniezno. Przy wziętych do niewoli żołnierzach niemieckich znaleziono ulotki nawołujące do walki „o ziemię swych ojców” i pomszczenia na Polakach krzywd za okupowanie przez dziesiątki lat ziem niemieckich na wschód od Odry.

W jednej z wiosek położonych przy szosie wiodącej z Gniezna do Poznania - wojskowe organa bezpieczeństwa schwytały dwóch podejrzanych osobników. Obydwaj mówili poprawną polszczyzną, mieli przy sobie sfałszowane dowody osobiste, krótką broń produkcji NRF oraz znaczne ilości pieniędzy polskich i dolarów.

Z-CA SZEFA WYDZIAŁU POLITYCZNEGO
3 DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ

.....

WYCIĄG Z BIULETYNU INFORMACYJNEGO
ZARZĄDU POLITYCZNEGO "O SYTUACJI POLITYCZNEJ"

Narzucony światu, konflikt zbrojny jest kontynuacją prowadzonej od dłuższego czasu przez siły światowego imperializmu antynarodowej i antypokojowej polityki, która utrzymywała ludzkość w obliczu stałego zagrożenia wybuchem wojny.

Łamiąc prawa narodów do samookreślenia - imperializm ingerował w wewnętrzne prawa poszczególnych państw. Zbrojna ingerencja i okupacja Dominikany, zaangażowanie się wojsk USA w walce przeciwko patriotom Wietnamskim, zbrojne przewroty w krajach Ameryki Łacińskiej, inspirowane przez USA, popieranie w skali światowej najbardziej reakcyjnych sił - to niezaprzeczalne fakty zbrodniczej działalności, czołowej siły światowego imperializmu - Stanów Zjednoczonych.

W Europie pełne poparcie dla polityki USA wyraził w swej dotychczasowej działalności rząd NRF. Wszczął on, na niespotykaną dotychczas skalę, oszczerczą, rewizjonistyczną propagandę, wymierzoną przeciwko pokojowi, państwom socjalistycznym, a szczególnie przeciwko Polsce. Wzywał on, do niezwłocznego uderzenia zbrojnego na państwa socjalistyczne i tym samym do rozpoczęcia konfliktu światowego.

Jednocześnie główne ośrodki propagandy imperialistycznej prowadząc perfidną i oszczerczą propagandę przeciwko obozowi socjalistycznemu, przystąpiły do nawoływania elementów reakcyjnych znajdujących się w krajach socjalistycznych aby przystąpiły do organizowania podziemnego ruchu oporu i tworzenia grup dyweryjno-sabotażowych. Ta propaganda liczy szczególnie na poparcie reakcyjnej części kleru i sfanatyzowanych elementów spośród wierzących. Równocześnie celem tej propagandy jest dyskredytowanie władzy ludowej, partii

i jej przywódców, szerzenie nieufności do poczynań władzy państwowej.

Mimo usilnych starań państw obozu socjalistycznego, zmierzających do utworzenia pokoju i regulowania wszystkich spraw spornych bez użycia siły, nie znalazły one zrozumienia u władz państwowych i państw kapitalistycznych, a ostry kurs ich polityki "na krawędzi wojny" zmierzał do konfliktu w skali międzynarodowej.

Państwa koalicji "Zachód" zaostrzając coraz bardziej sytuację międzynarodową rozpoczęły jednocześnie przygotowania do działań wojennych. W lipcu i na początku sierpnia br. przeprowadzono skrytą mobilizację, uzupełniono stany sił zbrojnych, a jednostki postawiono w pełną gotowość bojową. W pobliżu granic z państwami socjalistycznymi rozpoczęto na szeroką skalę ćwiczenia wojskowe.

Rezultatem tej działalności polityczno-militarnej świata imperia-listycznego było rozpoczęcie dnia 15.08. zbrojnej agresji przeciwko państwom socjalistycznym, która znalazła wyraz w barbarzyńskich uderzeniach jądrowych na ośrodki administracyjno-gospodarcze na terenie Polski jak i państw sojusznicznych.

Głównym celem tej agresji jest rozbicie naszych wojsk, opanowanie kraju, zmiana ustroju społecznego i restauracja kapitalizmu.

Domimo nagłej napaści i częściowych strat od uderzeń raketowo-^{u/} jądrowych, w życiu gospodarczym i społeczno-politycznym kraju, jak i naszych sojuszników nie wystąpiły masowe przejawy dezorganizacji i paniki. Stwierdzono tylko przejawy pewnej dezorientacji i częściowej paniki wśród ludności na terenach przyfrontowych. Ludność większych zgrupowań miejskich /szczególnie zbędna produkcyjnie/, opuszcza ważniejsze ośrodki administracyjno-gospodarcze/ Poznań, Gniezno, Konin, Gorzów Wlkp/. Na tym terenie, szczególnie w rejonie północnej części powiatu - Gniezno, środkowej części powiatu Piła i wschodniej części powiatu Świecie obserwuje się aktywizację elementów antypaństwowych. Jednak zdecydowana postawa Wojsk OTK i patriotycznej większości społeczeństwa, uniemożliwia im rozszerzenie wrogiej działalności.

Niespodziewana agresja państw imperialistycznych przeciwko obozowi socjalistycznemu, ostry kurs antydemokratyczny w świecie kapitalistycznym, represje stosowane w stosunku do działaczy postępowych i mas pracujących, niesłychana aktywizacja najbardziej reakcyjnych elementów, wywołała masowe protesty wśród większości społeczeństw całego świata. Jednocześnie wewnątrz koalicji "Zachód" zaostrzyły się sprzeczności między Francją i NRF.

Rozwijający się w świecie ruch antyimperialistyczny, potępienie rozpoczętej agresji wywiera niekorzystny wpływ na morale wojsk przeciwnika.

W przeciwieństwie do sytuacji w krajach imperialistycznych, agresja wrogich sił przeciwko państwom socjalistycznym - jeszcze bardziej zwarła społeczeństwa z państwami komunistycznymi i rządami ludowymi, co znalazło wyraz w spontanicznym potępieniu agresorów, ofiarnej pracy na rzecz podniesienia produkcji i masowym zgłaszaniu się do wojska.

Ofiarna praca społeczeństwa w podniesieniu produkcji, chęć obrony socjalistycznej ojczyzny - Polski Ludowej, potępienie agresji imperialistycznej wpływają na postawę naszych żołnierzy. Wyrażają oni pełne poparcie dla walki z agresorami, chęcią obrony kraju, jego granic i swych najbliższych. Stan moralny w oddziałach naszej armii jest na ogół dobry. Zanotowano tylko sporadyczne wypadki dezercji i samowolnych oddaleń.

WYCIĄG Z KOMUNIKATU

ROZPOZNAWCZEGO ZARZĄDU POLITYCZNEGO 2 A.
=====

Przed frontem 3 DZ prowadzą działania bojowe jednostki 1 KA, w skład którego wchodzi 1 DZ składająca się z 1 i 2 BZ oraz 3 BPanc., licząca łącznie 17 tys. ludzi. Dywizja ta w dotychczasowej walce poniosła straty wynoszące w ludziach około 45%, a w sprzęcie 55%. W wyniku walki i poniesionych strat stan moralny oddziałów nieprzyjaciela znacznie się obniżył, a szczególnie na skutek uderzeń jądrowych z naszej strony.

D-cą 1 DZ jest gen.mjr Wagner b.oficer Wehrmachtu, który walczył w II wojnie światowej na terenie Polski i ZSRR - szczególnie prześladował ludność cywilną. Za zasługi dla III Rzeszy był odznaczony wieloma odznaczeniami hitlerowskimi. Za akcję pacyfikacyjną w Gecie Warszawskim został odznaczony najwyższym odznaczeniem hitlerowskim - Żelaznym Krzyżem.

D-cą 1 BZ jest płk Hartel, który karierę wojskową zrobił na froncie wschodnim, gdzie awansował z ppor. do stopnia ppłk. Był ślepym wykonawcą zarządzeń swoich przełożonych, bezwzględny w stosunku do żołnierzy. Nieludzko obchodził się z wziętymi do niewoli i niejednokrotnie sam dobijał rannych. Za swe okrucieństwa był awansowany i odznaczony. W Bundeswehrze cieszy się poparciem najbardziej reakcyjnych przełożonych, jest szczególnie faworyzowany przez gen.Tretnera.

D-cą 2 BZ jest płk Grünter należący do młodszej generacji oficerów hitlerowskich. Wykazał się w końcu wojny szczególną nienawiścią do ruchu komunistycznego. Brał udział w prześladowaniu komunistów niemieckich. W obozie Gross-Rosen - brał udział w egzekucji więźniów politycznych. Z chwilą powołania Bundeswehry przy poparciu swoich byłych przełożonych szybko awansował. Przeszedł przeszkolenie na terenie USA, gdzie został wprowadzony w

tajniki broni atomowej. Należy do ludzi o szczególnym, konserwatywnym usposobieniu. Bezwzględny w stosunku do żołnierzy. Jest na ogół nie lubianym.

D-ca 3 BPanc. - płk Hinder, pochodzący z rodziny junkrów pruskich, służył w armii hitlerowskiej przez cały okres II wojny światowej. Największą część tej służby spędził na froncie wschodnim. Brał udział w pacyfikowaniu terenów Ukrainy, mordował kobiety i dzieci. Za swoją bezwzględność w stosunku do ludności cywilnej był odznaczony wieloma odznaczeniami hitlerowskimi - otrzymywał z tego tytułu i gratyfikacje pieniężne. Jest on zwolennikiem stosowania w armii drylu pruskiego - na tym tle część oficerów ma do niego pewne uprzedzenie.

Okolo 20% oficerów, to ci, co dawniej zamieszkiwali tereny zachodnich ziem polskich. Są oni gorącymi zwolennikami wcielania tych ziem do Niemiec. Pozostali oficerowie wywodzą się z rdzennych ziem niemieckich.

Znaczna część kadry oficerskiej 1 DZ rekrutuje się z oficerów i podoficerów b. Wehrmachtu, przechodząc szkołę wojskową na froncie wschodnim. Dysponują oni dużym doświadczeniem wojennym. Z chwilą utworzenia Bundeswehry pracowali na różnych stanowiskach, brali udział w ćwiczeniach wojskowych. Wszyscy d-cy od szczebla batalionu /dywizjonu/ wwyż przeszli roczne i dwuletnie przeszkolenie w szkołach wojskowych NRF, a d-ca dywizji i d-c brygad przeszli przeszkolenie w USA. Nienawidzą oni socjalizmu i jego idei, są zaciekłymi zwolennikami "Wielkiej Rzeszy".

Młoda kadra d-cza od szczebla plutonu do kompanii włącznie, ukończyła szkoły oficerskie w Bundeswehrze, nie ma doświadczenia wojennego. Różni się od starszej kadry chęcią wyżycia się. U wielu występuje dążenie do zrobienia błyskotliwej kariery nawet kosztem swoich kolegów - stąd poważne antagonizmy. Patrzą oni z szacunkiem na starszych oficerów, a jednocześnie mają na sprawę wojska inny pogląd - bardziej liberalny, dostosowany do pewnych zmian jakie kapitalizm został zmuszony wprowadzić w armii.

Kadra podoficerska w pewnej części składa się z byłych żołnierzy Wehrmachtu. W postępowaniu z żołnierzami są bezwzględni, zdarzają się wypadki stosowania przymusu fizycznego, co wywołuje u żołnierzy pewne niezadowolenie. Są oni ślepyimi wykonawcami zarządzeń przełożonych. Tymi podoficerami są obsadzone stanowiska szefów kompanii, a niekiedy i wakujące stanowiska d-ców plutonów. Większość podoficerów to wychowankowie szkół podoficerskich okresu pokojowego, których poddaje się systematycznemu oddziaływaniu ideologicznemu. Ustosunkowują się oni lojalnie do rządu NRF. W postępowaniu z żołnierzami są zwolennikami bardziej liberalnych metod.

Obok poważnego procentu żołnierzy zawodowych i nadterminowych, większość służących w wojsku to ludzie młodzi, w wieku 18-20 lat, z których przeważająca część zgłosiła się do wojska, aby ochotniczo pełnić służbę z powodów materialnych, w poszukiwaniu przygód oraz pod wpływem propagandy wzywającej do odwetu za przegraną w II wojnie światowej.

Ochotnicy, którzy przyszli do armii z powodów materialnych nie posiadają wyuczonego zawodu. Część ochotników mających zawód wyuczony zgłaszając się do armii, chce się dalej technicznie kształcić. Pewien procent ochotników to absolwenci szkół, którzy przed zakończeniem studiów chcą mieć służbę za sobą. Ochotnicy zgłaszający się do wojska z powodów politycznych cieszą się szczególnymi względami oficerów i podoficerów, chcą się oni poświęcić służbie zawodowej.

Oprócz ochotników ok. 40% to żołnierze wcieleni do Bundeswehry w okresie poprzedzającym wybuch wojny.

Stan wykszolenia tej grupy żołnierzy jest niższy niż pozostałych. Wielu z nich pełni służbę z niechęcią, myślą o szybkim zakończeniu wojny i rychłym powrocie do domu. Stanowią oni małopodatny grunt dla propagandy wojennej i rewizjonistycznej.

Żołnierze 1 DZ na ogół są dobrze wykszoleni i przygotowani do prowadzenia walki. Poniesione straty w wyniku uderzeń jądrowych częściowo

obniżyły ich wartość bojową. Lecz szeroko stosowany wśród żołnierzy system urabiania ideologicznego spowodował, że duża część w dalszym ciągu wierzy w możliwość odniesienia zwycięstwa i wykonuje wydawane rozkazy. Część żołnierzy odnosi się z pewnym sceptycyzmem do propagandy antykomunistycznej, nie wykazuje zainteresowania poruszaną problematyką, myśli o tym jak w walce przetrwać.

SKROCONE DANE POLITYCZNO-DEMOGRAFICZNE
Woj. poznańskiego

Województwo poznańskie zajmuje obszar 26.723 km.kw, co stanowi 8,5% powierzchni kraju. Na tym obszarze zamieszkuje około 2.100 tys. ludzi, w tym ludność miejska stanowi ponad 60%. Wśród mieszkańców - ludność rodzima stanowi 99,8%. Pozostali, to: repatrianci z ZSRR /ok.3700/ - skupieni głównie w powiatach - kalisz, Piła, Trzcianka; osadnicy z innych województw, szczególnie zaś Ukraińcy przesiedleni z Rzeszowszczyzny /ok.1200 os/ - zgrupowani w powiatach Trzcianka i Piła. Ponadto tereny województwa zamieszkuje około 800 autochtonów - głównie w pow.Trzcianka i Piła.

W swej ogólnej masie ludność województwa poznańskiego jest patriotyczna, ofiarna w pracy, pozytywnie ustosunkowana do władzy ludowej, z poszanowaniem odnosząca się do mienia społecznego i darząca sympatią żołnierzy LWP. W świadomości mieszkańców Wielkopolski żywe są do dziś tradycje Piastów, powstań narodowych, walk o polskość w okresie zaborów i hitlerowskiej okupacji oraz patriotycznych wysiłków w kształtowaniu zrębów władzy ludowej.

Szczególną cechą mieszkańców woj. poznańskiego jest gospodarność, wysoka kultura pracy oraz duże doświadczenie produkcyjne, co ma niemały wpływ na fakt, że przemysł i rolnictwo województwa zaliczane są od wielu lat do przodujących w kraju. Wysoki poziom reprezentuje zwłaszcza poznańskie rolnictwo. Np. około 50 % powiatów Wielkopolski, w hodowli trzody chlewnej na 1.000 ha użytków rolnych osiąga wyższe wskaźniki, niż Dania. Ponadto województwo, posiadając 9,2 % użytków rolnych całego kraju - dostarcza na rynek ok. 11,5 % produkcji towarowej zbóż, ok. 13,5 % mięsa, ok. 13,5 % mleka, ok. 12 % jaj i ok. 11 % drobiu. Wysoką organizacją i kulturą rolną odznaczają się poznańskie PGR-y, zyskując w kraju miano bezkonkurencyjnych pod względem efektów gospodarczych i finansowych.

W okresie po II wojnie światowej następowała stopniowa stabilizacja społeczna mieszkańców województwa, wzrastało

poczucie więzi regionu z całym krajem, przywiązanie do swych gospodarstw i zakładów pracy, rozwijało się wespół z ludźmi różnych ośrodków, zacierały się stopniowo różnice obyczajowe.

Niemniej jednak, między ludnością rodzimą, osiedleńczą, repatriantami i autochtonami występują pewne antagonizmy i tarcia. Ich podłożem są różnice językowe, majątkowe i wyznaniowe, a w nielicznych przypadkach - orientacje polityczne i społeczno-obyczajowe.

Na kształtowanie się nastrojów wśród ludności znaczny wpływ wywierają wydarzenia na arenie międzynarodowej, zwłaszcza zaś okresy zaostrzania się sytuacji polityczno-militarnej w Europie. Wyraża się to min. w przypadkach zaniedbywania gospodarstw i obowiązków służbowych przez część ludności, nadmiernym magazynowaniu produktów żywnościowych oraz wysyłaniu dzieci i starców do rodzin na południe i południowy-wschód kraju. Ponadto zdarzają się wypadki poddawania w wątpliwość realnej potęgi ekonomiczno-militarnej obozu socjalistycznego oraz szerzenia niewiary w możliwość zwycięstwa nad koalicją zachodnią. Notowane są również przejawy wrogiej propagandy, u źródeł której leżą kontakty niektórych rodzin z krewnymi zamieszkałymi w krajach zachodnich, słuchanie audycji wrogich rozgłośni oraz spotkania z gośćmi zagranicznymi, przyjeżdżającymi na Targi Poznańskie - nieprzychylnie ustosunkowanymi do socjalizmu.

Poważny wpływ na nastroje ludności wywiera postawa i działalność kleru, który w większości negatywnie odnosi się do władzy ludowej i próbuje inspirować akcje sprzeczne z istniejącym porozumieniem między państwem a kościołem.

NIEKTÓRE DANE O STANIE OSOBOWYM 8 pz

ZT lub oddział	Oficer.		Wyksz. wojsk. kadry		Oficer. polit.		Żołnierze		Stan seej. żołnierzy		Pochodz. żołn. z niekt. regionów		Członkowie i kandyd. partii		Przedawni		Przedujące pododdziały				Uwagi			
	zawodow.	%	ofic. wojsk. kadry	%	zawodow.	%	zawodow.	%	skład.	%	ofic. wojsk. kadry	%	ofic. wojsk. kadry	%	ofic. wojsk. kadry	%	ofic. wojsk. kadry	%	ofic. wojsk. kadry	%		ofic. wojsk. kadry	%	
8 pz	57	43	8	79	2	1	51	49	26	74	4	5	1,4	6,2	2,2	79	36	7,2	42	6,1	23	8	5	1
1bpzmot	58	42	8	79	3	-	53	47	21	79	2	6	2	3	3	80	39	7,3	44	6,9	5	2	1	-
2bpzmot	56	44	6	81	2	1	50	50	22	78	3	5	1	5	2	77	36	6,8	41	4,8	3	1	1	-
3bpzmot	54	46	9	76	3	2	48	52	29	71	2	6	3	2	4	79	33	6,2	39	5,1	3	1	-	-
8 bez	52	38	22	76	2	-	56	44	23	77	1	8	1	3	1	82	35	8,7	46	7,2	6	2	1	-
pozost. pododdz.	55	45	17	80	1	2	49	51	32	68	3	5	-	5	1	76	35	7,1	40	6,4	6	2	1	-

WNIOSKI POLITYCZNE

z-cy d-cy 8 pz d/s politycznych dla
dowódcy pułku przed podjęciem decyzji

1. - Wojska 1 BZ nieprzyjaciela charakteryzują się dobrym wyszkoleniem i dyscypliną. Zarówno kadra dowódcza, jak i podoficerowie, to doświadczeni żołnierze. Wielu z nich, jak np. dowódca brygady płk HARTEL, ma za sobą szereg hitlerowskich kampanii, w tym również-na froncie wschodnim. W szkoleniu okresu pokojowego, płk HARTEL był zwolennikiem umiarkowanego stosowania wzorów amerykańskich.

- Oficerowie 1 BZ utrzymują żołnierzy w karbach bezwzględnej dyscypliny i ślepego posłuszeństwa. Żołnierze poddawani są stałemu urabianiu ideologicznemu, w którym dominującą rolę odgrywają sprawy rewizji naszych granic zachodnich oraz hasła odwetu za rzekome „poniżenie Wielkich Niemiec”

- Część żołnierzy npla, szczególnie powołanych do wojska w okresie mobilizacji, nie wykazuje zbyt dużego zapału do walki licząc jedynie na przetrwanie. Poniesione przez 1 BZ, w dotychczasowych działaniach bojowych dość wysokie straty /ok. 45%/- szczególnie w wyniku naszych uderzeń jądrowych - częściowo obniżyły ich wartość bojową.

Mimo to, oddziały i pododdziały 1 BZ są przeciwnikiem groźnym i należy się liczyć ze stawianiem przez nie silnego oporu.

2. W czasie działań bojowych należy się także liczyć z intensywnym oddziaływaniem aparatu tzw. „wojny psychologicznej” npla, szczególnie drogą audycji nadawanych przez rozgłośnie elektroakustyczne i za pomocą ulotek. Zastosowane dotychczas przez npla ulotki w pasie działania pierwszorzutowego - 7 pz 3 DZ, nawoływały naszych żołnierzy do dezercji i przejścia na stronę npla obiecując bezkarność i dobrobyt. Ponadto starały się one poderwać zaufanie do przywódców państwowych, dowódców naszej DZ oraz wojsk sojusznicznych, szczególnie radzieckich.

W związku z powyższym sekcja polityczna podjęła następujące kroki:

- zapoznano oficerów, aktyw partyjny i młodzieżowy z możliwymi formami oddziaływania npla oraz postawiono

w tym zakresie zadania do pracy z żołnierzami;

- opracowano i dostarczono pododdziałom teksty szeregu ulotek i błyskawic, mających na celu przeciwdziałanie propagandzie wroga;
- odtwarza się w pododdziałach pułku audycję radiową demaskującą poczynania propagandowe npla;
- ustalono zasady pilnego informowania sekcji politycznej o wszystkich faktach oddziaływania psychologicznego ze strony npla.

3. - Ludność terenów zajętych przez npla poddawana jest represjom -
- szczególnie ci - członkowie rodziny których związani byli z aparatem władzy ludowej i należeli do partii politycznych lub organizacji społecznych. Olbrzymia większość tej ludności odnosi się negatywnie do wroga i jego propagandy, licząc na rychłe wyzwolenie. Wiadome są fakty zbrojnego oporu ze strony części okupowanej ludności, szczególnie w powiecie GNIEZNO.
- Niewielkie grupy spośród miejscowej ludności, szczególnie rekrutującej się z tych, którzy w czasie II wojny światowej przyjęli obywatelstwo niemieckie oraz związanej dawniej z reakcyjnymi ugrupowaniami - podjęła współpracę z okupantem.
  - Wymienione fakty są wykorzystywane przez aparat partyjno-polityczny pułku do potęgowania wśród naszych żołnierzy nienawiści do wroga oraz dążenia do jak najszybszego wyzwolenia okupowanych terenów.

4. Stan moralno-polityczny, nastroje oraz dyscyplina w naszych pododdziałach nie budzą zastrzeżeń, Olbrzymia większość żołnierzy wykazuje ofensywną postawę i chęć walki oraz odnosi się z nienawiścią do agresorów. Szczególnie oburzenie żołnierzy wywołują fakty represji, stosowanych przez npla na terenach okupowanych. Propaganda wroga, nacelowana na demobilizowanie stanu osobowego naszych oddziałów, nie znajduje wśród żołnierzy podatnego gruntu.

Szczególną aktywnością odznaczają się członkowie partii i KMW, którzy mobilizują żołnierzy do wzorowego wykonania zadań bojowych. Nieliczne ujemne zjawiska, związane głównie z obawą przed skutkami uderzeń jądrowych i chemicznych npla - jakie wystąpiły w niektórych pododdziałach - spotykają się ze skutecznym przeciwdziałaniem ze strony dowódców i aparatu partyjno-politycznego. Szczególnie mocno w tym zakresie akcentowane są sprawy umie-

jętnego zachowania się żołnierzy na atomowym polu walki. Dużym zainteresowaniem wśród żołnierzy cieszą się wiadomości o postawie i sukcesach w walce, osiągniętych przez pierwszorzu-
towe oddziały naszej dywizji, a szczególnie 7 pz.

Samowolne opuszczenie przez kilku żołnierzy naszego pułku rejonu zesrodkowania - spotkało się z ogólnym potępie-
niem i dezaprobatą.

5. W celu należytego wykonania zadań bojowych przez stan osobowy 8 pz - aparat partyjno-polityczny - obok już wymienionych przedsięwzięć zamierza skoncentrować swoją uwagę na następu-
jących zagadnieniach:

- stałym informowaniu żołnierzy o sytuacji militarno-
-politycznej i przebiegu działań bojowych, ze szcze-
gólnym uwzględnieniem sytuacji w naszym rejonie dzia-
łań;
- mobilizowaniu stanu osobowego poprzez różnorodne for-
my pracy propagandowo-agitacyjnej do ofiarnej walki
w obronie Ojczyzny, aktywności bojowej, bohaterstwa
i poświęcenia, wykazywania czujności, wyzwalania inic-
jatywy i pomysłowości żołnierskiej;
- rozbudzaniu nienawiści do wroga i przeciwdziałaniu
stosowanym przez niego chwytom propagandowym;
- popularyzowaniu bohaterskich czynów żołnierskich, po-
szerzaniu szeregów partyjnych i organizacji młodzie-
żowej o wyróżniających się w boju żołnierzy;
- właściwym rozstawianiu aparatu politycznego, aktywu
i posiadanych technicznych środków propagandy w za-
leżności od aktualnej sytuacji pola walki.

Wydać ćwiczącym o 4.40 19.8.

Z A Ł O Ż E N I E C Z. II

do ćwiczenia z wojskami i pozorowanym nieprzyjacielem na temat :
„Natarcie pułku zmechanizowanego z forsowaniem przeszkody wodnej
na środkach desantowych i czołgami po dnie”.

M a p a: 1 : 50.000

A. SYTUACJA TAKTYCZNA

Dnia 19.8. na SD dowódcy 8 pz w rejonie CEGIELNIA /4284/ przybył
z-ca d-cy 3 DZ i o godz. 4.40 postawił pułkowi zadanie bojowe. Na
podstawie zadania dowódcy 8 pz wiadomo:

1. Przed frontem natarcia 3 DZ na rubieży: MIESCISKO /5056/, OLEKSZYN
/3458/, POBIEDZISKA /1854/ prowadzą działania opóźniające pododdzia-
ły 10 srppanc - w celu zyskania na czasie i umożliwienia wyprowa-
dzonym z walki pod osłoną nocy związkom taktycznym i oddziałom 1 KA
/NRF/ przegrupowania się i zorganizowania obrony na zachodnim brze-
gu rzeki WARTA.
2. W pasie natarcia 3 DZ organizują obronę, na rubieży rz. WARTA po-
doddziały wchodzące prawdopodobnie w skład 1 DZ /NRF/.
3. Od świtu 19.8. lotnictwo własne obserwowało duży ruch kolumn npla
na przeprawach mostowych w rejonie BIEDRUSKO i OBORNIKI oraz pro-
wadzenie prac ziemnych wzdłuż zachodniego brzegu rz. WARTA.
4. 3 DZ, rozwijając natarcie w kierunku KŁECKO /3864/, BIEDRUSKO /2431/
PNIEWY /2184/ - ma za zadanie sforsować rzekę WARTĘ na szerokim
froncie i wykonać główne uderzenie w kierunku KŁECKO, CZERWONAK
/1434/, WĄSOWO /0484/. Następnie, wykorzystując skutki uderzeń
3 drt i współdziałając z 12 DZ - ma za zadanie zniszczyć nieprzy-
jaciela w pasie natarcia dywizji przed rubieżą rz. WARTA, sforsować
z marszu rzekę, rozbić na jej zachodnim brzegu pierwszorzutowe
oddziały dywizji npla i opanować rejon OBRZYCKO /4404/, OTOROWO
/2797/, BUK /0403/, PAMIĄTKOWO /2613/. W zadaniu dalszym, współ-
działając z 12 DZ - ma rozbić odwody 1 KA, opanować rejon: SIERA-
KÓW /3674/, LWÓWEK /1480/, WĄSOWO /0484/, DUSZNIKI /1495/ i stwo-
rzyć dogodne warunki do rozwijania dalszego natarcia w kierunku

POZNAŃ - FYRSTENWALDE.

5. 8 pz z 2 dah, 3 k 3 bsap, 4 kdp, wykonując uderzenie w kierunku KŁECKO, CHLUDOWO /1225/, SZAMOTUŁY /3206/ - ma za zadanie ścigać pododdziały npla na kierunku KŁECKO - MUROWANA GOŚLINA /2937/, a następnie, wykorzystując skutki uderzeń jądrowych 3 drt na czołowe punkty oporu w pasie natarcia pułku - z marszu sforsować rz. WARTĘ na odcinku: wył. BIEDRUSKO-wył. OBORNIKI, rozbić pierwszorzutowe oddziały 1 DZ npla i w ramach zadania bliższego opanować rejon: DOŁĘGA /3812/, POPOWO /3211/, LULIN /2915/ oraz częścią sił zabezpieczyć wejście do walki 9 pz z rubieży: WIECZAJNA/2919/ ROZTWOROWO/2419/. W zadaniu następnym, współdziałając z 9 pz, zniszczyć drugie rzuty i odwody 1 DZ npla i opanować rejon: KOŚMIN/4199/, DOBROSEWO/3696/, OSTRORÓG. Kierunek dalszego natarcia: OSTRORÓG-MOŚCIEJEWO.
6. Pozostałe dane - jak w założeniu taktycznym cz.II i na mapie z elementami sytuacji bojowej.

B. SYTUACJA POLITYCZNA

Z dotychczasowego przebiegu działań 2 A „Wschodnich” i 3 DZ, z-cy d-cy 8 pz do spraw politycznych wiadomo:

1. a/. Nastroje żołnierzy pierwszorzutowych oddziałów i związków taktycznych 1 KA/NRF/ są bardzo zróżnicowane. Wśród schwytych w czasie działań bojowych jeńców spotyka się żołnierzy z niechęcią odnoszących się do wojny i obojętnych na działania propagandowe rządu NRF. Trafiają się jednak i tacy, którzy fanatycznie wierzą w powstanie „Wielkiej Rzeszy”, pałają nienawiścią do Polaków „panoszących się na odwiecznych ziemiach niemieckich”, a w walce wykazują wielką zaciekłość, upór i wytrwałość.
- b/. Wzięci do niewoli w rejonie działań 7 pz dwaj żołnierze z 1 BZ/NRF/ stwierdzili, że w systemie propagandowego urabiania wojsk, niezwykle aktywną działalność przejawiają byli członkowie „ziomkostw niemieckich”, którzy na spotkaniach z żołnierzami, wiecach i zebraniach opowiadają o dawnym życiu rodzin niemieckich na terenach położonych na wschód od Odry i w tzw. Prusach Wschodnich, przedstawiają ekonomiczne znaczenie tych ziem dla życia i rozwoju państwa niemieckiego i oświadczają, że o ziemie te walczyć będą wytrwale, aż do ostatecznego zwycięstwa.

- c/. Na kierunku działań bojowych 3 pcz npl rozrzucił ulotki, w których nawołuje wszystkich Pomorzaków i Poznaniaków do porzucania broni, krycia się w lasach i czekania na nadejście wojsk niemieckich lub w nadarzającej się sytuacji - przechodzenia na stronę przeciwnika. Żołnierzom tym obiecuje się troskliwą opiekę, odpowiednią pomoc materialną w okresie wojny oraz udzielenie po wojnie bezzwrotnych kredytów na odrestaurowanie swych gospodarstw.
- d/. W pasie działania 7 pz, głównie zaś w rejonach MIEŚCISKO /5056/, RYCZYWÓŁ/5523/ i CZARNKÓW/6406/ pojawiała się kilkakrotnie rozgłosnia elektroakustyczna npla, przy pomocy której nawoływano żołnierzy polskich do dezercji lub porzucania pola walki i wracania w rodzinne strony.
2. a/. W początkowej fazie działań pierwszorzutowych pułków 3 DZ zaobserwowano wśród żołnierzy przejawy strachu i nadmiernej nerwowości. każdy nalot lotnictwa npla i każdy donośniejszy wybuch bomby powodował wyraźne zamieszanie w pododdziałach, graniczące z przejawami paniki. W miarę jednak upływu czasu żołnierze walczą coraz spokojniej, odważniej i ofiarniej. Dzielną postawą wykazali się zwłaszcza żołnierze 7 pz zdobywający punkt oporu npla w rejonie m. CZARNKÓW/6406/. Przykłady męstwa dawali tu zwłaszcza członkowie partii i KMW.
- b/ W 3 pcz, przygotowującym się do forsowania przeszkody wodnej czołgami po dnie - żołnierze kilku załóg, nie otrzymawszy na czas odpowiedniego wyposażenia na okres forsowania - wyrażali wielkie niezadowolenie, zwierając się jednocześnie kolegom, że do WARTY będą nacierać jak się należy, a później zatrzymają wozy bojowe i czekać będą na uzupełnienie brakującego sprzętu. Fakt ten wywołał niezdrowe nastroje w pododdziałach czołgowych. Całą sprawą musiało się zająć WSW.
- c/. W rejonie działań 7 pz żołnierze znaleźli rozrzucone przez npla ulotki. Aktywiści KMW przyszli natychmiast z nimi do z-cy d-cy pułku do spraw politycznych i złożyli szczegółowe relacje o miejscu ich znalezienia. W niektórych pododdziałach zorganizowano, w sposób żywiolowy, demonstracyjne palenie ulotek. Znaleźli się jednak i tacy żołnierze, którzy przechowywali je w kieszeniach.
- d/. SPR 7 pz w trakcie rozpoznawania terenu w pasie działania

pułku natknął się na kilku podejrzanym osobników. Żołnierze próbowali ich zatrzymać i wylegitymować. Podejrzani mężczyźni /w cywilnych ubraniach/ ostrzelali się jednak z broni krótkiej i automatycznej, a następnie pod osłoną ognia zbiegli do lasu na płn-zachód od CZARNKOWA.

3. W 8 pz panują na ogół dobre nastroje, zwłaszcza zaś wśród kadry zawodowej i żołnierzy służby zasadniczej. Dały się jednak zauważyć w niektórych pododdziałach pewne ujemne zjawiska.
- a/. Kilku żołnierzy rezerwy z 1 kompanii zaczęło szerzyć nastroje nihilistyczne twierdząc, że: „tej wojny nikt nie przeżyje”, „nie będzie już do kogo wracać”, „zginie człowiek i nawet rodzina nie będzie wiedziała gdzie został pochowany”
  - b/. W kompanii łączności 8 pz trzech żołnierzy próbowało w ścisłej konspiracji słuchać wiadomości radiowych rozgłośni zachodnio-europejskich.
  - c/. Dwaj żołnierze z 2 kompanii oddalili się z rejonu wyjściowego do pobliskich zabudowań i dotychczas nie powrócili do pododdziału.
  - d/. Przewodniczący pułkowego zarządu KMW zgłosił się do instruktora propagandy sekcji politycznej 8 pz z narzekaniem, że dotychczasowe informowanie żołnierzy o sytuacji wojenno-militarnej na świecie jest zbyt ogólnikowe i zdawkowe. To zaś powoduje niewłaściwe interpretowanie przez żołnierzy różnych zjawisk wojenno-politycznych i sprzyja narastaniu atmosfery przygnębienia.
  - e/. W niektórych czołgach znaleziono małe puszkę z białą farbą i pędzelki. Jak wykazały szczegółowe dociekania - załogi tych czołgów /składające się w 75 % z członków i kandydatów PZPR/ przygotowały pokryjomu tę farbę po to, aby później, w czasie działań bojowych było czym malować na czołgach zniszczone środki ogniowe npla.
  - f/. Do sekretarza pułkowego komitetu PZPR zgłosiło się trzech żołnierzy prosząc o przyspieszenie rozpatrzenia ich podań o przyjęcie do partii.

DANE DODATKOWE

1. Wszystkie wozy bojowe batalionu czołgów 8 pz, w pełnej gotowości bojowej osiągnęły rejon wyjściowy, mimo że czas na przegrupowanie był krótki, a warunki terenowe i meteorologiczne - - bardzo ciężkie.

2. Ciepłą strawę wydano żołnierzom w rejonie wyjściowym w przepisowym czasie. Poza tym była ona smaczna i spotkała się z powszechnym uznaniem.
3. Kilku żołnierzy zakradło się pod osłoną nocy do sadu pobliskiego gospodarza i narwało mało dojrzałych śliwek. Po zjedzeniu owoców delikwentami musiał się zainteresować lekarz pułkowy.
4. W rejonie rozmieszczenia tyłów pułkowych od niedopałka papierosa zapaliły się krzaki jałowca. Na szczęście pożar w porę zlikwidowano.

Z-CA SZEFA WYDZIAŁU POLITYCZNEGO
3 DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ

.....

PRZYKŁADOWE TEKSTY

materiałów propagandowo-agitacyjnych

Ż O Ł N I E R Z U !

Wkrótce rozpoczną się ważne dla Ciebie i Twojej jednostki ćwiczenia. Przebieg ich będzie ciekawy i pouczający. Właśnie w tym okresie będziesz mógł najlepiej dowieść, że jesteś dobrze wyszkolonym żołnierzem.

Wiedz o tym, że dowództwo liczy na Ciebie. Na ćwiczeniach będzie niekiedy trudno, warunki będą zbliżone do bojowych, ale przecież my, żołnierze Ludowego Wojska Polskiego, nie jesteśmy z tych, którzy lękają się trudności.

Nie są to pierwsze tego rodzaju ćwiczenia. Mamy dobre tradycje i nigdy jeszcze nie zawiedliśmy. Sprawą naszego honoru i ambicji jest wykazać żołnierskim czynem, że godni jesteśmy pięknych i bojowych tradycji. Każdy z nas ma wiele zalet, mamy i wady. Nikt jednak nie może zarzucić nam braku bojowości, sprytu żołnierskiego i patriotyzmu.

P A M I Ę T A J   Ż E

POLAK ZAWSZE BYŁ, JEST I BĘDZIE DOBRYM

Ż O Ł N I E R Z E M

POTWIERDZIMY TO NA ĆWICZENIACH

Ż O Ł N I E R Z U !

PRZESTRZEGAJ NAKAZÓW REGULAMINÓW
I PRZEPISÓW WOJSKOWYCH

a u n i k n i e s z

kalectwa i nieszczęśliwego wypadku

P A M I Ę T A J :

- w czasie postoju kolumny nie wychodź na lewą stronę jezdni
- nie siadaj na burtach samochodu
- zwracaj uwagę na znaki ostrzegawcze i sygnalizacyjne
- broń miej zawsze zabezpieczoną
- chroń amunicję i przestrzegaj przepisy użycia materiałów wybuchowych
- nie pij alkoholu
- nie oddalaj się samowolnie.

PRZESTRZEGAJ TAJEMNICY WOJSKOWEJ !

Przeczytaj i oddaj koledze!

Ż O Ł N I E R Z U !

Dziś w Niemczech zachodnich znów odradzają się
tendencje krzyżackiego i hitlerowskiego marszu
na wschód

Rząd NRF inspirowuje i popiera działalność rewizjonistyczną
i odwetową, rości pretensje do polskich Ziemi Zachodnich,
rozbudowuje Bundeswehrę i wyposaża ją w broń raketową,
uporczywie żąda broni atomowej.

DOSKONALĄC SWÓJ KUNSZT BOJOWY-
-DAJESZ ODPOWIEDZ ZACHODNIO-
-NIEMIECKIM ODWETOWCOM

M U S I M Y   B Y Ć   C Z U J N I

Ż O Ł N I E R Z U !

Już pradziad Mieszko I tak oto mawiał:

„ Nie godzi się, aby zaś wojowie przy dziewczkach,
a przy winie jęzory rozpuszczali...i tajemnice
naszych poczynań zdradzali”

My zaś mówimy krótko:

Nie gadaj po próżnicy, strzeż wojskowej tajemnicy!

Ż O Ł N I E R Z U !

- szanuj godność każdego obywatela
- bądź uprzejmy, taktowny, serdeczny
- szanuj swą godność żołnierską
- bądź schludny i kulturalny
- szanuj mienie każdego obywatela

P A M I Ę T A J !

DZIS ON

JUTRO TY

Będziesz cywilem

ŻOŁNIERZU !

Aby zachować zdrowie i zdolność bojową:

- utrzymuj ciało w czystości
- nie pij płynów z brudnych naczyń
- nie kładź się na odpoczynek na wilgotnej ziemi
- myj często ręce
- w czasie marszu przewijaj często onuce
- podczas odpoczynku układaj nogi wyżej od innych części ciała
- obcinaj krótko paznokcie
- dbaj o czystość w swoim otoczeniu

CZY WIESZ ŻE ?

Choroby zakaźne bardziej zdziesiątkowały niejedną armię niż ogień nieprzyjaciela

T Y F U S - od picia wody z niedozwolonych źródeł

C Z E R W O N K A - od jedzenia niemytych owoców

B I E G U N K A - od spożywania posiłków brudnymi rękoma

K I E R O W C O !

Nadmierna szybkość może kosztować:

- utratę życia
- kalectwo
- w najlepszym wypadku - 150.000 zł.

U W A G A   K I E R O W C Y !

Strzeżcie się nieszczęśliwych wypadków!

Brawurowej jazdy możecie żałować, ale ostrożnej nigdy

PROWADZCIE WÓZ SPRAWNIE I UWAŻNIE !

PRZECZYTAJ - PRZEKAŻ KOLEDZE!

Z O Ł N I E R Z E - C Z O Ł G I S C I !

Od sprawnego pokonania przez Was rzeki WARTA zależy chlubne wykonanie zadania bojowego.

Dlatego w czasie przygotowania wozów bojowych do forsowania zwróćcie uwagę na dokładne uszczelnienie czołgów, a w szczególności transmisji i silnika, założenie ochraniaczy na działo i karabiny maszynowe, posiadanie przy sobie maski tlenowej oraz ścisłe przestrzeganie dyscypliny przy podchodzeniu czołgów do rzeki i jej pokonywaniu.

W razie awarii wozu pod wodą - zachowajcie spokój, nałóżcie maski tlenowe, otwórzcie luk awaryjny i opuśćcie czołg - tak jak uczono Was tego w czasie pokojowego szkolenia.

Pamiętajcie, że koledzy czuwają nad Waszym bezpieczeństwem i w razie wypadku przyjdą Wam z pomocą.

Po pokonaniu przeszkody wodnej - doprowadźcie szybko czołg do pełnej sprawności bojowej - odważnie i zdecydowanie bijcie wroga

D O W Ó D C O C Z O Ł G U

pamiętaj że

PRZED WPROWADZENIEM CZOŁGU DO WODY OBOWIĄZKIEM TWYM JEST:

1. Nawiązać łączność wewnętrzną.
2. Przyjąć meldunek o gotowości od poszczególnych członków załogi.
3. Nastawić radiostację na falę podwodną i być na odbiorze; na rozkaz komendanta przeprawy meldować o gotowości.
4. W wypadku utraty łączności z komendantem przeprawy-zatrzymać czołg, lecz nie unieruchamiać silnika.

PRZY ZATAPIANIU CZOŁGU:

1. Uruchomić maskę tlenową.
2. Otworzyć zamek pokrywy wjazdu dowódcy.
3. Wyjąć peryskopy obserwacyjne wieżyczki dowódcy czołgu.
4. Wyłączyć radiostację.
5. Otworzyć luk sygnalizacyjny w pokrywie wjazdu dowódcy.
6. Opuścić czołg po wyjściu całej załogi.

WARUNKI BEZPIECZEŃSTWA

1. Pamiętaj, że należyte uszczelnienie czołgu wyklucza przeciekanie doń wody.
2. Właściwe założenie zasłonek eżektorów filtra powietrznego wyklucza przedostawanie się gazów spalinowych do wnętrza czołgu.
3. Zorganizowane współdziałanie członków załogi przy zatapianiu czołgu i wyjściu z niego-gwarantuje bezpieczeństwo.

C Z O Ł G I - T O P A N C E R N A P I Ę Ś Ć A R M I I

O B Y W A T E L E !

W tych dniach przez Waszą wieś lub okolice przejdą oddziały wojskowe wraz ze swym sprzętem. Wojsko nasze jako nowoczesna armia posiada dużo samochodów, czołgów, dział i innego sprzętu. W sprzęt ten wyposaża nas naród i jest w nim część Waszego codziennego trudu. Zobaczycie to na własne oczy. Przemarsz wojsk związany jest z ćwiczeniami, które odbywają się co roku, zgodnie z programem szkolenia.

W celu uniknięcia wypadków i ewentualnych szkód:

- nie wypuszczajcie dzieci bez opieki na ulicę
- nie gromadźcie się na drogach i ulicach
- nie zostawiajcie na polach sprzętu gospodarskiego
- nie wypędzajcie bydła na pastwiska w rejonach ćwiczeń

Szanujemy trud rolnika i postaramy się nie robić szkód w zasiewach. Jeżeli gdzieś nie da się tego uniknąć, specjalnie wyznaczona komisja po przejściu wojska natychmiast rozpatrzy Wasze roszczenia.

Z A C H O W A J C I E   O S T R O Z N O Ś Ć !

... Czyż nie piękniejsza nasza poczciwa brzezina
Która jako wieśniaczka, kiedy płacze syna,
Lub wdowa męża, ręce załamie, roztoczy,
Po ramionach do ziemi strumienie warkoczy!
/A.Mickiewicz: „Pan Tadeusz”/

LAS - TO NASZE BOGACTWO.

CHRON GO PRZED ZNISZCZENIEM I POŻAREM.

Ż O Ł N I E R Z U !

CZY WIESZ, ŻE LASY:

- ułatwiają Ci maskowanie w czasie wojny,
- poważnie regulują wilgotność gleby i wpływają na klimat kraju,
- dostarczają niezwykle cennego surowca dla naszej gospodarki narodowej,
- upiększają naszą ziemię ojczystą.

OTACZAJ GO OPIEKĄ.

P A M I Ę T A J !

- nie wycinaj lekkomyślnie drzew i krzewów,
- nie niszczone podszycia leśnego i nie kalecz drzew,
- nie rozniecaj ognisk,
- papierosy pal tylko w miejscach dozwolonych,
- zachowaj ostrożność przy obchodzeniu się z materiałami łatwopalnymi.

Zdrowie i dobre samopoczucie, to jeden z warunków wzorowego wykonania zadań na ćwiczeniach. Dlatego:

- dbaj o czystość swego ciała
- miej dobrze dopasowane obuwie
- unikaj jedzenia brudnych owoców i picia wody z miejsc niedozwolonych
- przestrzegaj instrukcji w posługiwaniu się techniką bojową. W czasie ruchu kolumn czuwaj nad bezpieczeństwem własnym i kolegów.

Człowiek rodzi się bez części zamiennych.

Złamanej kończyny nie wymienisz w żadnym magazynie wojskowym.